

Lluita de classes, classes de lluita

3 de febrer de 2026 21 h Sala Laya

8 de febrer de 2026 18 h Sala Laya

Presentació a càrrec de Karina Solórzano, co-missària del cicle, el dimarts 3 de febrer.

A Entrevista

HELENA SOLBERG, 1966

Brasil

VOSE. 20'. Arxiu digital.

A Entrevista, Helena Solberg, 1966

Cosas de mujeres

ROSA MARTHA FERNÁNDEZ, 1975-1978

Mèxic

VE. 45'. Arxiu digital.

Cosas de mujeres, Rosa Martha Fernández, 1975-1978

L'innegociable: el cinema d'Helena Solberg.

Fragments d'una entrevista feta per Florencia Romano a Helena Solberg. Publicada originalment a *La Rabia* (juliol de 2022).

Helena Solberg va néixer a São Paulo el 1938, va créixer a Rio de Janeiro i va rebre una educació catòlica dins d'un context de classe mitjana-alta. La seva primera pel·lícula, *A Entrevista* (1966), apareix vinculada a les característiques i els mètodes de producció del Cinema Novo. A la dècada del 1970, a conseqüència del cop d'estat al Brasil, va viatjar als Estats Units. Hi va viure durant més de trenta anys treballant principalment per a la televisió: *Doble jornada* (1975), *Desde las cenizas: Nicaragua hoy* (1982), *Chile: por la razón o por la fuerza* (1983), entre d'altres, són pel·lícules representatives d'aquest període. Als anys noranta torna definitivament al Brasil i es converteix, potser indirectament, en part de l'anomenat *cinema de la represa*, amb una de les seves pel·lícules més reconegudes internacionalment, *Carmen Miranda: Bananas Is My Business* (1995).

L'obra de Solberg tracta qüestions que els principals cineastes de finals dels seixanta no tenien interès a mirar: problemàtiques de gènere, reflexions sobre les estructures masclistes dins de la societat brasilera i, sobretot, la realitat quotidiana de les dones. Si bé les seves primeres pel·lícules comparteixen la rebel·lia pròpia de la joventut a la dècada dels seixanta, se'n diferencien per la seva sensació de seguretat. No són relats que s'afirmen en una veritat sobre el món, sinó pel·lícules amb narracions dubtoses que mostren contradiccions; pel·lícules, en definitiva, dedicades a fer-se preguntes més que no pas a contestar-les.

Florencia Romano:

Helena, volia començar preguntant-te per la teva arribada al cinema, ja que entenc que no va ser el primer camí que vas triar.

Helena Solberg:

És veritat, jo vaig estudiar llengües llatines i vaig treballar com a periodista, però ja a la universitat vaig començar a relacionar-me amb persones que estaven interessades pel cinema; alguns d'ells fins i tot van acabar sent pioners del que seria el Cinema Novo del Brasil, com ara Carlos Diegues i Arnaldo Jabor. Me'n vaig fer amiga i més endavant vaig començar a interessar-m'hi jo també; m'agradava específicament la idea d'un altre llenguatge, veure què es podia narrar amb imatges i sons, més enllà de l'escriptura en si. Per això la meua primera pel·lícula, *A Entrevista*, és una pel·lícula simple, per dir-ho d'alguna manera. Vull dir que és simple en termes narratius: vaig entrevistar un seguit de dones que en realitat no volien ser filmades, cosa que és una mica irònic per a una pel·lícula. Vaig acabar tenint només un seguit d'àudios, sense imatge, i

Demà, la revolució. El Colectivo Cine Mujer en context

això va ser òptim perquè em va obligar a haver de crear aquestes imatges a partir d'un procés de desconstrucció d'allò que tenia a les cintes de so. Va ser una pel·lícula d'una recerca sobre la meva necessitat d'entendre el grup social al qual pertanyia. Fer-ho des d'un altre llenguatge, el del cinema, em va ajudar a comprendre-ho. Les dones que vaig entrevistar són totes de formació burgesa, de classe mitjana-alta, amb molts privilegis i amb una educació força conservadora; l'ambient d'on jo mateixa provenia.

FR Sobre el títol d'*A Entrevista*, per què vas decidir deixar-lo en singular tot i que eren unes quantes, les dones entrevistades?

HS Perquè per mi totes elles representen una única dona. Per això també funciona el fet que només una accedís a ser filmada, la Gloria, que en aquella època era la meva cunyada. És una pel·lícula feta amb molt pocs recursos, el que anomenàvem *cinema de guerrilla*: pel·lícules fetes com es podia i amb la gent amb qui es volien fer. De fet, la meva pròpia filla apareix corrent per aquí en alguns plans. No és gens comercial, només es va projectar en alguns festivals i en algunes sessions especials, però no va tenir mai una estrena oficial.

FR Les dones que vas entrevistar van arribar a veure la pel·lícula? Vas poder-hi parlar després d'acabar-la?

HS Van saber que s'havia estrenat a partir d'una nota que va sortir en un diari sobre mi i el curtmetratge, perquè s'havia de projectar en un auditori. Va ser notícia en part perquè jo era una dona que feia cinema i això cridava l'atenció, en fi. Quan se'n van assabentar, algunes van començar a trucar-me perquè els digués si us plau de què es tractava la pel·lícula. Tenien por que els seus marits o els seus xicots els reconeguessin la veu a la pantalla. Els vaig contestar que no, que no es preocupessin... És que realment moltes havien dit coses fortes, però jo vaig decidir no posar-ho a la pel·lícula. Per fortes em refereixo que algunes van parlar explícitament de situacions sexuals dins les seves relacions de parella. Nosaltres, en aquella època, com a part de la generació que va créixer just abans de la pastilla anti-conceptiva, teníem molta por de quedar embarassades, i això normalment determinava la nostra actitud i la nostra posició davant del sexe. Així que sí, òbviament estaven preocupades d'haver dit alguna cosa massa inadequada... Però cap d'elles no em va tornar a trucar per dir-me que l'havien reconegut.

FR *AA Entrevista* apareix una cosa molt característica de tota la teva filmografia, que és la barreja de diferents materials: els testimonis, les imatges filmades posteriorment, els sons que extreus d'altres pel·lícules. Tot això desdibuixa les fronteres no només de la ficció i el documental, sinó també dels llocs dels quals extreus el material per al muntatge. Com penses o vas pensar aquestes relacions en les teves pel·lícules?

HS A mi aquesta distinció entre ficció i documental sempre m'ha fet gràcia, sempre he pensat que són una mica el mateix. Crec que totes les meves pel·lícules busquen acostar-los. Per a mi, tota ficció és documental perquè, en el fons, és el retrat d'una època o d'un moment històric que s'hi deixa entreveure, de manera que aquesta diferència no existeix. Ara bé, quan me'n vaig anar del Brasil als Estats Units la cosa va ser diferent. Al principi va ser molt difícil, perquè no coneixia ningú i havia de trobar feina, però les oportunitats més accessibles eren a la televisió, i aquí tota aquesta qüestió és diferent, més complicada. Aquí hi ha un format, per exemple, un format d'entrevista, que has de respectar, o més aviat diria obeir. Per això, en algunes de les meves pel·lícules, com el documental que vaig fer sobre Xile (*Chile: por la razón o por la fuerza*), desapareix una mica aquesta forma de treball híbrida que tant m'interessa.

Demà, la revolució. El Colectivo Cine Mujer en context

Actiu a Mèxic entre el 1975 i el 1987, el Colectivo Cine Mujer va fer un cinema polític, feminista i militant que dialogava amb l'agitació que mobilitzà Amèrica Llatina durant aquell període. Les seves pel·lícules, fetes en 16 mm de manera col·lectiva, van abordar temes com el treball domèstic, la violència estructural, l'organització de les dones i la manera en què el quotidià expressa relacions de poder. *Demà, la revolució. El Colectivo Cine Mujer en context* reuneix part de la seva obra juntament amb altres amb qui compartien aquesta energia transgressora, com *Revolución* del grup Ukamau (Jorge Sanjinés i Óscar Soria, 1963), o *El mundo de la mujer* (María Luisa Bemberg, 1972), una peça clau per pensar el feminisme argentí de l'època. En presentar-les juntes, el cicle planteja una lectura històrica que fa visible el teixit de ressonàncies i diferències que les travessa. Es tracta de pel·lícules que ens conviden a pensar el col·lectiu i a preguntar-nos si podem seguir somniant amb la revolució del demà.

Karina Solórzano, comissària del cicle

Més informació del cicle

FilmoTeca
de Catalunya

Generalitat
de Catalunya

Filмотека de Catalunya
Plaça Salvador Seguí, 1 – 9
08001 Barcelona
+34 935 671 070
filmoteca.cultura@gencat.cat
www.filmoteca.cat